

XI. TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT

Viloyatning tashqi savdo aylanmasi 2021 - yilning yanvar–dekabr oylarida 516 725,6 ming AQSh dollarini tashkil etib, o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 10,1 % ga oshdi. Shu jumladan eksport hajmi 230 788,1 ming AQSh dollariga (36,1 % ga ko‘paygan) va import hajmi 285 937,5 ming AQSh dollariga (o‘zgarish su‘rati - 4,6 %) ga kamaydi. Tashqi savdo saldosini minus 55 149,4 ming AQSh dollarini tashkil qildi.

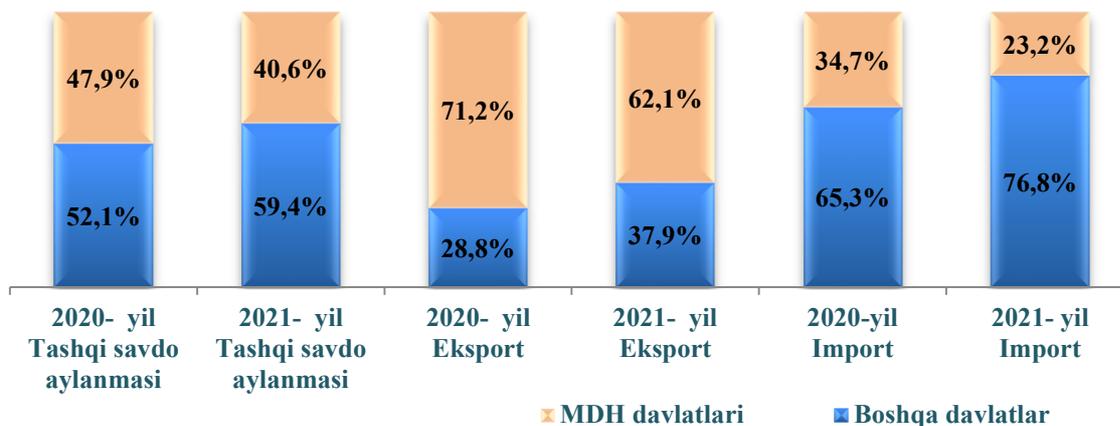
Viloyatning tashqi savdo aylanmasi (2021- yilning yanvar–dekabr oylarida)

	<i>ming AQSh dollari</i>	<i>2020- yilning yanvar–dekabr oylariga nisbatan % da</i>	<i>Jamiga nisbatan % da</i>
Tashqi savdo aylanmasi	516 725,6	110,1	100,0
MDH davlatlari	209 594,9	93,3	40,6
boshqa davlatlar	307 130,7	125,6	59,4
Eksport	230 788,1	136,1	100,0
MDH davlatlari	143 381,4	118,7	62,1
boshqa davlatlar	87 406,7	179,1	37,9
Import	285 937,5	95,4	100,0
MDH davlatlari	66 213,5	63,7	23,2
boshqa davlatlar	219 724,0	112,2	76,8
Saldo	-55 149,4	x	x
MDH davlatlari	77167,9	x	x
boshqa davlatlar	-132317,3	x	x

Ma'lumot uchun: Viloyat tovarlar tashqi savdosi statistika ko'rsatkichlarini shakllantirishda, Tashqi iqtisodiy faoliyat Tovar nomenklaturasi (keyingi o'rinlarda - TIF TN) bilan birgalikda, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Xalqaro standartlashgan savdo

tasniflagichi (keyingi o‘rinlarda - XSST) ishlatiladi. Bu o‘z navbatida tahliliy maqsadlarda eksport va import qilinadigan tovarlarni 10 ta katta qismga guruhlash uchun imkon beradi. Tovarlarini XSST bo‘yicha kodlashtirish, TIF TN va XSST o‘rtasida o‘tish kalitlari yordamida amalga oshiriladi.

MDH va boshqa davlatlarning viloyatda tashqi savdo aylanmasidagi ulushi yanvar-dekabr oylari (% da)

Viloyat rezidentlari tomonidan tashqi savdo operatsiyalari asosan Osiyo (jami Tovar aylanmasidagi ulushi 69,6 %), Yevropa (28,9 %) davlatlari bilan amalga oshirilgan bo‘lib, jami savdo aylanmasining 98,5 % ini tashkil qildi.

Viloyat tashqi savdo aylanmasida yuqori ulushga ega davlatlar (ming AQSh dollari)

Davlatlar	Tashqi savdo aylanmasi	Eksport	Import	Tashqi savdo aylanmasi	
				ulushi, %	o‘zgarish sur‘ati, %
Xitoy	121101,8	23335,9	97765,9	23,4	142,7
Rossiya	111944,8	68398,0	43546,9	21,7	81,7
Turkiya	100490,1	30940,5	69549,6	19,4	2,1 m.
Qirg‘iziston	36644,2	36365,8	278,4	7,1	96,7
Qozog‘iston	30203,3	22415,0	7788,3	5,8	123,0
Koreya Respublikasi	20480,6	672,2	19808,4	4,0	50,5
Boshqa davlatlar	95860,8	48660,7	47200,0	18,6	98,7

Viloyatimizda tashqi savdoni qo‘llab-quvvatlash hamda MDH davlatlari bilan ushbu sohadagi hamkorlikni yanada mustahkamlash bo‘yicha olib borilayotgan chora-tadbirlar natijasida 2021-yil yanvar-dekabr oylarida tashqi savdo aylanmasida MDH davlatlarining

ulushi 40,6 % ni tashkil etdi hamda o'tgan yilning shu davriga nisbatan 93,3 % ni tashkil qildi. Boshqa xorijiy davlatlarning viloyat tashqi savdo aylanmasidagi ulushi 2021 yilning yanvar-dekabr oylarida 59,4 % ni tashkil qilgan bo'lsa, o'tgan yilning shu davriga nisbatan 125,6 % ga oshgan.

**Hududlar kesimida 2021-yil yanvar-dekabr oylarida
eksport hajmi
(ming AQSh dollari)**

	<i>Eksport</i>			<i>Jamiga nisbatan % ulushi</i>
	<i>2021- yil</i>	<i>2020- yil</i>	<i>O'tgan yilga nisbatan, %</i>	
Xorazm	230 788,1	169 566,3	136,1	100,0
<i>shaharlar:</i>				
Urganch sh.	29 374,9	33 481,4	87,7	12,7
Xiva sh.	11 522,0	10 164,9	113,4	5,0
<i>tumanlar:</i>				
Bog'ot	24 556,4	21 494,5	114,2	10,6
Gurlan	11 409,4	8 471,8	134,7	4,9
Qo'shko'pir	11 054,4	8 006,2	138,1	4,8
Urganch	25 659,6	9 749,7	2,6 m.	11,1
Hazorasp	15 522,4	12 184,5	127,4	6,7
Tuproqqal'a	6 233,1	1 743,5	3,6 m.	2,7
Xonqa	24 450,1	20 564,3	118,9	10,6
Xiva	15 557,4	10 750,8	144,7	6,7
Shovot	6 819,0	5 308,3	128,5	3,0
Yangiariq	13 759,1	5 618,7	2,5 m.	6,0
Yangibozor	32 141,7	22 023,7	145,9	13,9

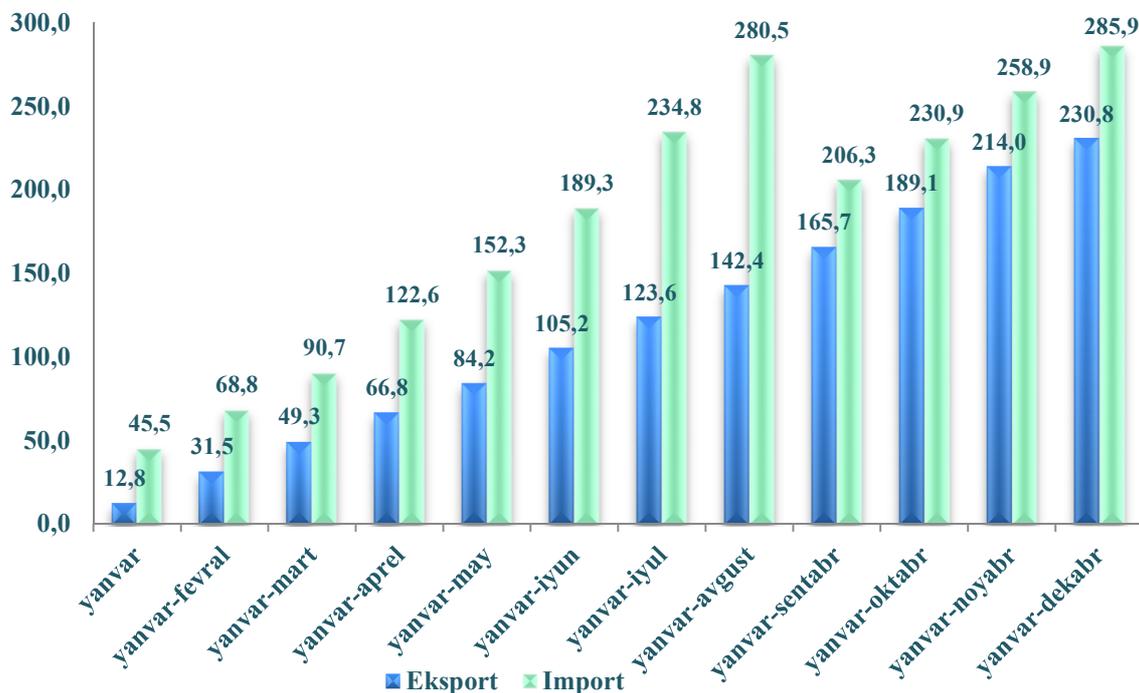
1) *Hududlar bo'yicha taqsimlanmaydigan hajmni qo'shgan holda*

**Hududlar kesimida 2021-yil yanvar-dekabr oylarida
import hajmi
(ming AQSh dollari)**

	<i>Import</i>			<i>Jamiga nisbatan % ulushi</i>
	<i>2021 yil</i>	<i>2020- yil</i>	<i>O'tgan yilga nisbatan, %</i>	
Xorazm	285 937,5	299 696,6	95,4	100,0
<i>shaharlar:</i>				
Urganch sh.	93 750,1	75 076,1	105,6	32,8
Xiva sh.	11 458,4	11 279,0	199,1	4,0
<i>tumanlar:</i>				
Bog'ot	15 548,1	18 432,3	84,4	5,4
Gurlan	10 714,3	15 788,4	67,9	3,7
Qo'shko'pir	9 081,8	6 339,4	143,3	3,2
Urganch	21 667,0	22 462,6	96,5	7,6
Hazorasp	16 569,6	13 702,2	120,9	5,8
Tuproqqal'a	21 637,4	86 145,1	25,1	7,6
Xonqa	13 967,8	16 588,1	84,2	4,9
Xiva	7 956,6	4 865,7	163,5	2,8
Shovot	10 436,9	11 366,4	91,8	3,7
Yangiariq	46 455,0	11 474,8	4,1 m.	16,2
Yangibozor	6 520,5	5 999,2	108,7	2,3

1) Hududlar bo'yicha taqsimlanmaydigan hajmni qo'shgan holda

**Tovar va xizmatlarning
eksport-import ko'rsatkichlari dinamikasi**
(mln. AQSh dollari)

Tovar va xizmatlar eksport-import hajmlarining tahliliga asosan, 2021- yilning yanvar-dekabr oylarida eksport hajmi 230,8 mln. AQSh dollari, import hajmi 285,9 mln. AQSh dollarini tashkil qildi.

Tovar va xizmatlar eksportining o'zgarish sur'atlari dinamikasi
(o'tgan yilga nisbatan,%)

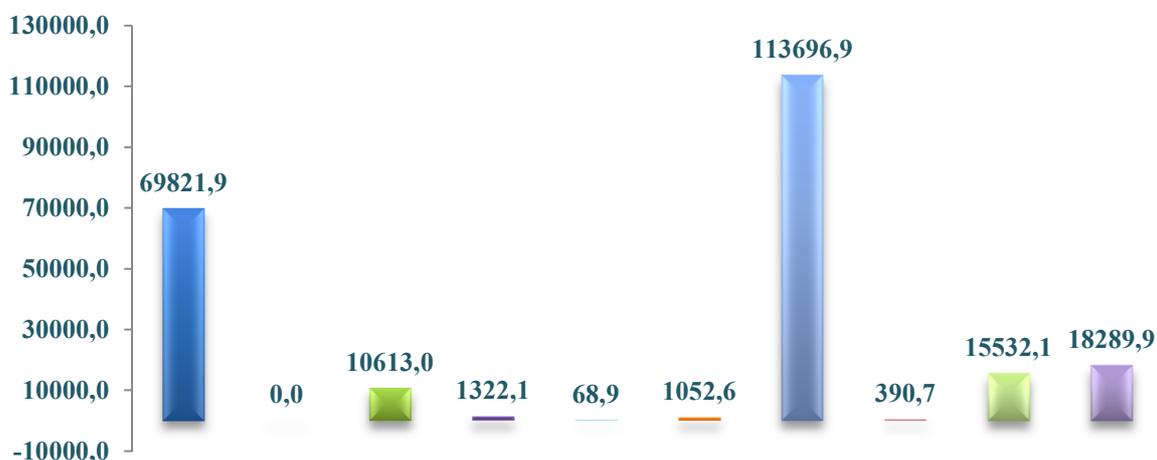
Shuningdek, tovar va xizmatlar eksporti o'zgarish sur'atlarining tahliliga asosan, 2021- yilning yanvar-dekabr oylarida eksport qilingan tovar va xizmatlar o'tgan yilning shu davriga nisbatan 36,1 % ga ko'paygan.

MDH va boshqa xorijiy davlatlarga eksport tarkibi

XSST tarkibi	ming. AQSh dollari			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar
Jami eksport	230788,1	143381,4	87406,7	100,0	100,0	100,0
<i>shu jumladan:</i>						
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	69821,9	55329,0	14492,9	30,3	38,6	17,1
Ichimliklar va tamaki	-	-	-	-	-	-
Nooziq-ovqat xom ashyo yoqilg'idan tashqari	10613,0	2074,8	8538,1	4,6	1,4	10,1
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	1322,1	1177,7	144,5	0,6	0,8	0,2
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	68,9	68,9	-	0,0	0,0	0,0
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	1052,6	636,1	416,5	0,5	0,4	0,5
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	113696,9	55061,2	57635,7	49,3	39,1	68,0
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	390,7	383,6	7,0	0,2	0,3	0,0
Turli xil tayyor buyumlar	15532,1	15440,3	91,8	6,7	10,8	0,1
Xizmatlar	18289,9	12209,6	6080,3	7,9	8,5	7,2

MDH mamlakatlari va boshqa mamlakatlarga eksportning yoʻnalishi boʻyicha farqlanishlar mavjudligi kuzatilmoqda. Xususan, MDH mamlakatlariga eksportning asosiy qismi oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar hissasiga toʻgʻri kelmoqda.

XSST boʻyicha eksport tarkibi (ming AQSh dollari)

Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga oʻxshash mahsulotlar
Ichimliklar va tamaki	Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari
Nooziq-ovqat xom-ashyo yoqilgʻidan tashqari	Mashinalar va transport asbob-uskunalari
Mineral yoqilgʻi, yogʻlash moylari va shunga oʻxshash materiallar	Turli xil tayyor buyumlar
Xayvon va oʻsimliklar moylari (yogʻlari), yogʻlar va mumlar	Xizmatlar

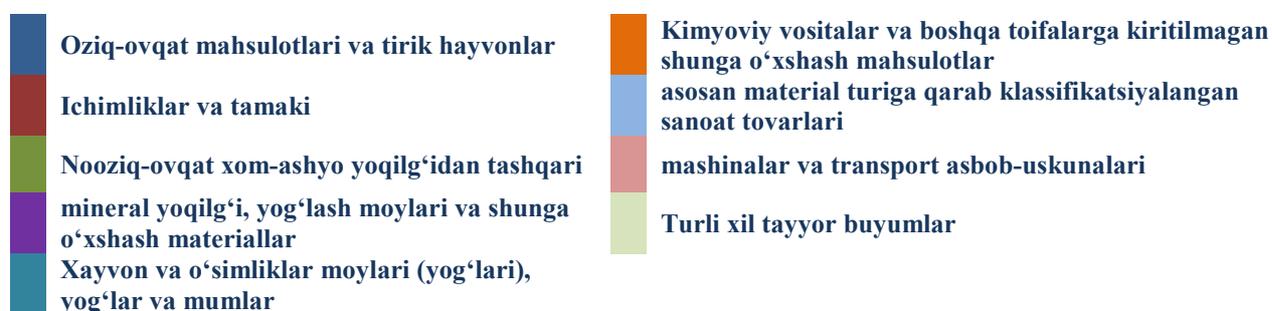
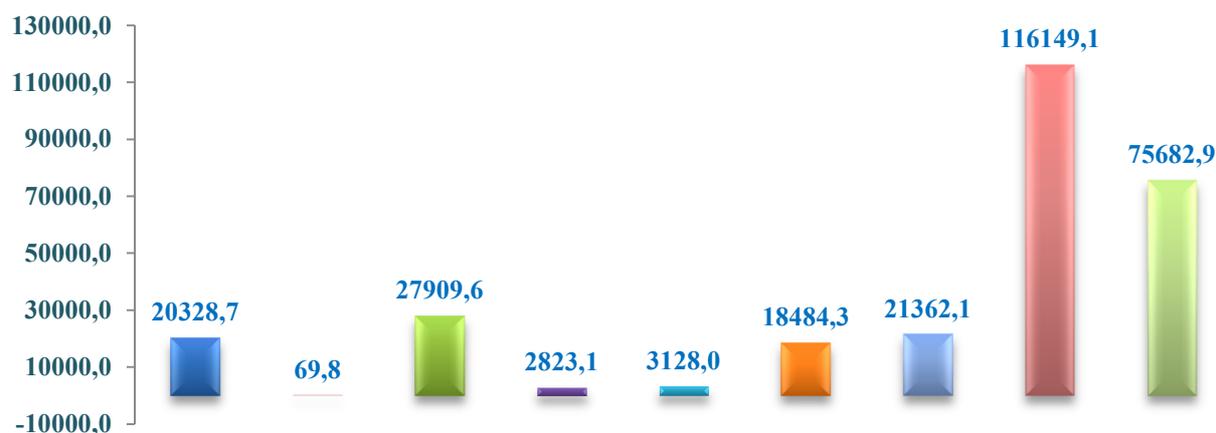
Eksport tarkibida tovar va xizmatlar xajmi 230788,1 ming AQSh dollarni tashkil etib, eng yuqori hajm, asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari (113 696,9 ming AQSh dollari) hamda oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar (69 821,9 ming AQSh dollari) hissasiga toʻgʻri kelmoqda.

MDH va boshqa xorijiy davlatlarga import tarkibi

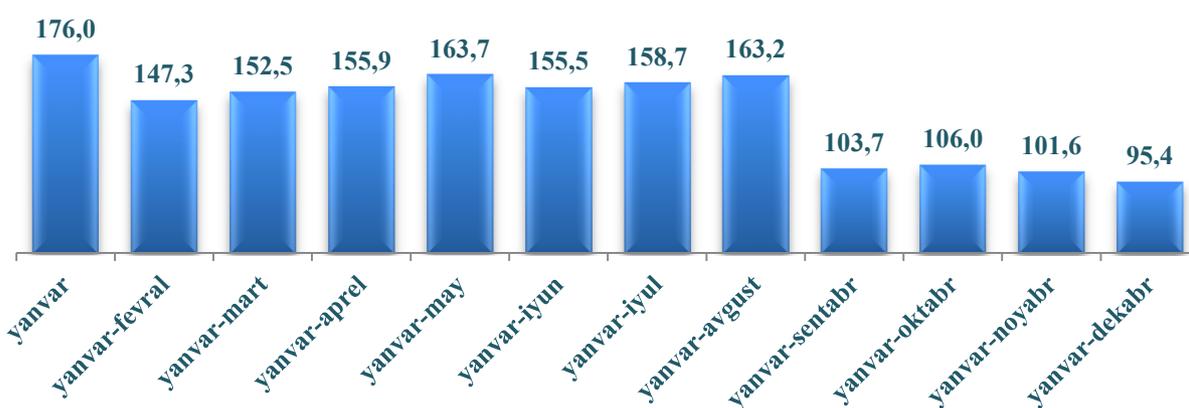
XSST tarkibi	ming. AQSh dollari			Umumiy hajmga nisbatan, % da		
	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar	Jami	MDH davlatlari	Boshqa davlatlar
Jami import	285937,5	66 213,5	219 724,0	100,0	100,0	100,0
<i>shu jumladan:</i>						
Oziq-ovqat mahsulotlari va tirik hayvonlar	20328,7	12 717,9	7 610,8	7,1	19,2	3,5
Ichimliklar va tamaki	69,8	69,8	-	0,0	0,1	-
Nooziq-ovqat xom ashyo yoqilg'idan tashqari	27909,6	24 478,1	3 431,5	9,8	37,0	1,6
Mineral yoqilg'i, yog'lash moylari va shunga o'xshash materiallar	2823,1	2 182,0	641,1	1,0	3,3	0,3
Hayvon va o'simliklar moylari (yog'lari), yog'lar va mumlar	3128,0	2 910,8	217,2	1,1	4,4	0,1
Kimyoviy vositalar va boshqa toifalarga kiritilmagan shunga o'xshash mahsulotlar	18484,3	5 334,1	13 150,1	6,5	8,1	6,0
Asosan material turiga qarab klassifikatsiyalangan sanoat tovarlari	21362,1	8 372,7	12 989,4	7,5	12,6	5,9
Mashinalar va transport asbob-uskunalari	116149,1	4 904,1	111 245,0	40,6	7,4	50,6
Turli xil tayyor buyumlar	75682,9	5 244,1	70 438,8	26,5	7,9	32,1

Import tarkibida tovarlar hajmi 285 937,5 ming AQSh dollarni tashkil etib, eng yuqori hajm mashinalar va transport asbob-uskunalari (116 149,1 ming AQSh dollari), turli xil tayyor buyumlar (75 682,9 ming AQSh dollari) hissasiga to'g'ri kelmoqda.

XSST bo'yicha import tarkibi (ming AQSh dollari)

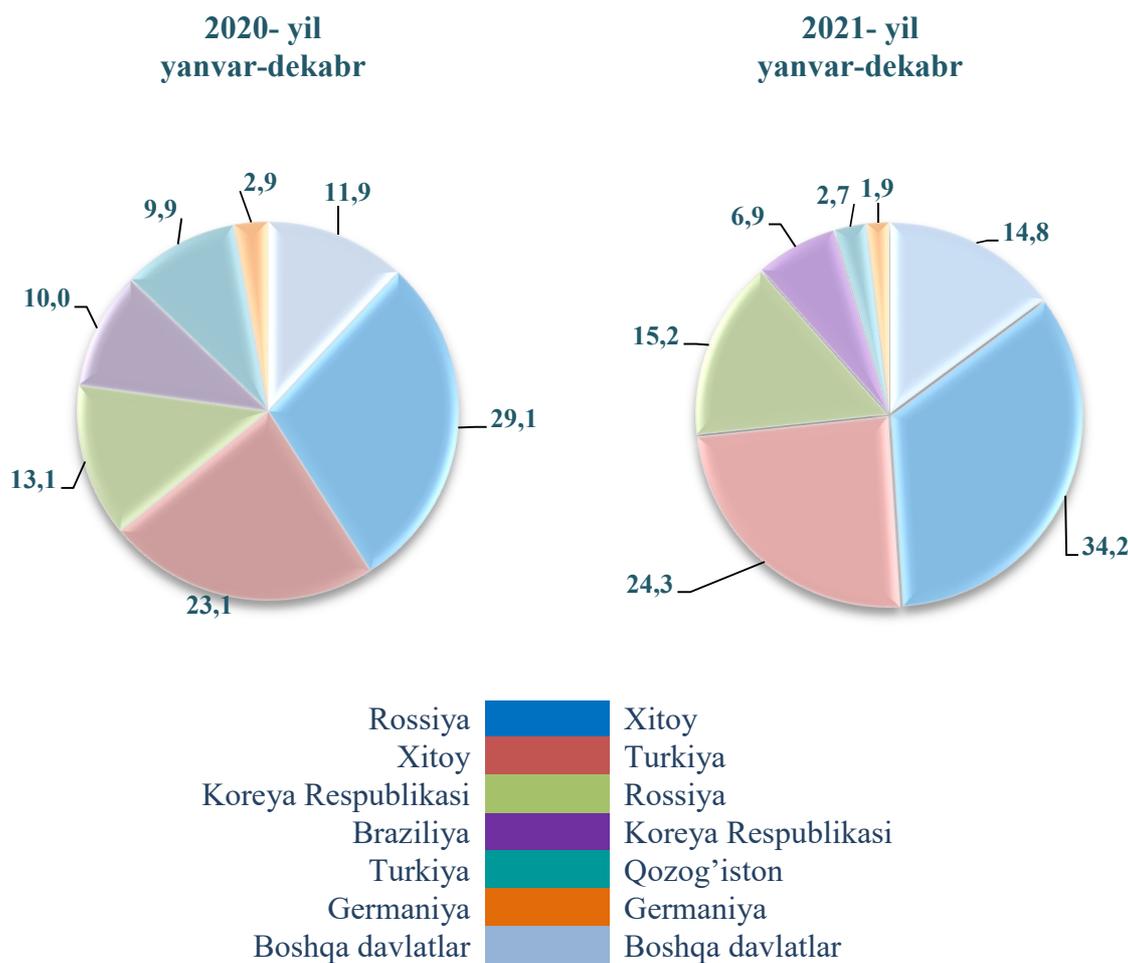

Tovarlar va xizmatlar importining o'zgarish sur'atlari dinamikasi (o'tgan yilga nisbatan, %)

Shuningdek, tovarlar importi o'zgarish sur'atlarining tahliliga asosan, 2021- yilning yanvar-dekabr oylarida import qilingan tovarlar o'tgan yilning shu davriga nisbatan 4,6 % ga kamaydi.

Viloyat importida asosiy hamkor davlatlarning ulushi

2021- yilning yanvar-dekabr oylarida viloyatga 53 ta xorijiy davlatlardan tovar importi amalga oshirilgan. Shulardan 6 ta eng yirik bo'lgan Braziliya, Xitoy Xalq Respublikasi, Turkiya, Rossiya Federatsiyasi, Koreya Respublikasi, Qozog'iston hamda Germaniya hamkor davlatlaridan jami import hajmi 244 013,7 ming AQSh dollariga teng. Bu esa umumiy import hajmining 85,3% ini tashkil qiladi.

Viloyatimizda tashqi iqtisodiy faoliyatni rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar va dunyo mamlakatlari bilan olib borilayotgan mustahkam aloqalar natijasida viloyatimizning eksport salohiyati oshib bormoqda.

Shuningdek, hukumatimiz tomonidan bir qator soliq, bojxona imtiyozlarining yaratilishi, ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va raqobatbardosh mahsulotlarni ishlab chiqarilishi milliy mahsulotlarimizni tashqi bozorlarda mustahkam o'rin egallashlari uchun zamin yaratmoqda.